

KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTIK Dr. BRASSAI SÁMUEL és BOROS GYÖRGY.

Előfizetési ára egész évre 2 korona 40 fillér (1 frt 20 kr.) Egyes szám ára : 24 fillér (12 kr.)
A Dávid Ferencz Egylet rendes tagjai, 5 évi kötelezettséggel, egy évre csak 2 koronát fizetnek. Minden pénz Gálfi Lőrincz egyl. pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárra (viz-utca 5. sz.)

Főjegyző

Nagy Lajos.
(Arczképpel.)

E-T

Fény az árnyak felette áll,
Azért ez a kép nem talál. N. L.

Unitárius espereseink sorából most már a harmadikat mutatjuk be: Nagy Lajos kolozsvári esperest és főjegyzőt, de

ez alkalommal nem e két minőségét, hanem az egyházon kívül álló hazafias érdemét kívánjuk kiemelni.

Szeptember 30-án Kolozsvárt a királyi felség és az ország képviselői jelenlétében letétetett Mátyás király lovas-szobrának alapköve, s egy év múlva ott fog állani maga a szobor is, Fadrusz János szobrász remeke.

Az országra szóló dicsőségben sokan fognak osztozni, de egyik legfőbb érdem: az eszme megteremtése, az egyszerű unitárius tanár Nagy Lajosé. 1882-ben Kolozsvár város törvényhatósági bizottsága közgyűlésén indítványozta, sürgette, hogy emeltessék szobor Mátyás királynak. Azóta folyton gyűjti a pénzt teljesen ingyen és lelkesít az eszméért laukadatlan. Ez évben megérte az első nagy örömet, részben beteljesült, a mire így sovárogo:

Szeretném megérni. . . .

Azt az emléket is, a mihez kezdtem én,

Mátyás király szobrát Kolozsvár közterén.

Ebben szól Nagy Lajos a költő. Olvasóink jól ismerik erről az oldalról, mert ő pendítette meg az első hírt az Unitárius Közlönyben 1888-ban:

Folyna mindig vígan életünk,
Jó szerencse járván mi velünk,
Imádkozni mégis kellene
Hozzád oh szeretet Istene.

A közelebről megjelent énekes könyvben egy pár kedves hymnus tőle származik. A nagy közönségnek népies dalaival szólt. Ő közölte a legelső népballadát 1858-ban. A magyar tudományos világnak adott egy kitünő nyelvészt, Budencz Józsefet, a kit berlini tanuló korában bevezetett nyelvünk csarnokába. Ezt az érdemét most, a tudós halála után, a fővárosi szaklapok is elismerték.

A kolozsvári unitárius főiskolának már 40-ik éve tanára. Lelkes ember volt mindig, szerette az ifjúságot és tudta lelkesíteni. Az unitárius egyháznak számos év óta főjegyzője, a kolozsdobokai körnek esperese, de mindezeknél nagyobb büszkesége, hogy 1848-ban honvéd volt s szolgálhatta a hazát, mit mindenek felett szeret!

Nagy Lajos 1828-ban született Ny.-Gálfalván s még mindig jó erőben levő munkás férfi, körülvéve egy kedves családdal, melynek fejét, kedves nejét, gyakran megéneklí egy-egy szép költeményben.

Az ő keze.

Kajk

Ifju korom szép idején
Egy kéz után csengtem én,
Évek mulva most ismerem:
Mily drága kincs e kéz nekem.

A mi szép van a szobában,
Ízes falat a konyhában,
Virágnylás künn a kertben:
Mindezt neki köszönhetem.

Házamnál ez a kéz minden,
Nála nélkül semmi nincsen.
Hová felér, meddig elér,
Uralodik, övé a tér. . . .

Homlokomra hogyha redőt
Hozott a gond egyet-kettőt,
Ez a kéz clsímitotta,
Jó kedvemtet visszahozta. . . .

De uralma jó szerencse,
Áldás rám s a gyermekekre,
Én megszoktam, Isten látja,
Büszkeségem nem is bántja.

A mint nőtt az élet terhe,
Részét híven átalvetté. . . .
Kincsét kétfelé osztotta,
Felét ide, felét oda.

Nap-nap után foglalkozik,
Egyben másban fáradozik;
Mit jónak lát, mind azt teszi,
Ha elfárad, újra kezdi.

Mire nálam nincsen dal, rim,
Folytassátok azt gyermekim!
Becsüljétek meg a kezét,
Mely gondozott, most is vezet. . . .

Én legalább mindig áldom,
S tán könnyebb lesz a halálom,
Ha szememet ez fogja le:
Feleségem áldott keze.

Jan. 25. 1896.

Nagy Lajos.

Elnöki megnyitó.

Egyl.

— A Dávid F. E. közgyűlésén tartotta Hajós János alelnök. —

Tisztelt közgyűlés!

Egyletünk e mai napon XII-ik közgyűlését tartja. Van szerencsém t. elnökünk helyett, li e gyűlésen megjelenhetésben akadályozva van, egyletünk nevében mindnyájokat üdvözölni, kik itt megjelenni s ez által gyűlésünk jelentőségét és fényét emelni sziveskedtek. Én e megjelenésökben biztos szlogát vélem látni annak, hogy egyletünk ezéjját, irányát ismerik, s annak kifejtésében és elérésében buzgó munkások kívánnak lenni; pe-

dig e czél és irány tényleges megvalósítása nem oly könnyü munka, kivált a mai modern világban, mikor, a mint Bismark magát egy képviselőházi beszédében kifejezte, sikerült és szabad (mondhatnám elszabadult) szellemeknek minden positiv vallás iránti közömbösséget a nagy tömegre is átvinni.

De azért nem kell kétségbe esnünk. Egyletünk czélja a vallási és erkölcsi élet fejlesztése. Vallás és erkölcs, két nagy horderejü magasztos eszme, melynek fejlesztésén — bármily kormányformák alá jussanak a népek és nemzetek — folytonosan munkál maga az emberiség. Munkál egyfelől az egyén saját lelki ösztönénél fogva, mert vallásos hit nélkül az emberi lélek kietlen sivár puszta, éltető lég, tavasz, falomb, virág és gyümölcs nélkül; nem bir jelennel, jövővel, a mihez fűzze az élet mindennapi jelenései, csapásai vagy örömei között gondolatait vagy magatartását. De a jó erkölcs szintén ily elvitázhatlan és pótolhatatlan szüksége az emberi léleknek, de magának a társadalomnak is, mert jó erkölcs nélkül Berzsenyiként Róma ledül és rabigába görbed s a mint Washington mondta: „a vallás és erkölcs két nélkülözhetetlen alapzata az állam boldogságának, nincs abtan hazaszeretet, ki e két oszlopot feldönteni akarná “

A mibe pedig az összes emberiség, sőt az államok és a társadalom is, saját önérdeküknel fogva is folytonosan munkálnak s munkálkodniok kell, az elvégül, kisebb nagyobb mértékben, előbb-utóbb létesül.

Ezt az erők összpontosításának örök törvénye így hozza magával. S ha mindemellett az emberi nem mivelődésének több ezredéves történetében azt látjuk, hogy a századok egymást felváltó s nem ritkán egymástól eltérő szelleme s gondolkodási iránya a vallási hit és jó erkölcs haladásának útjába néha rövidebb időre s nem egyszer tán századokra kiható akadályokat gördit, ezek elhárítása, mig az emberi lét és lélek nemes elrendeltetésének ösztöne és tudata az emberiségben végképen ki nem hal, csak az idő kérdése, az időé, melynél évtizedek vagy egyes századok nem határoznak, mert a világ nagy mindenségében s ugyszólva végtelenségében, melyet az idéz elő, hogy a természeti erők örök törvénye szerint s azok egymásra hatása által a teremtés munkája szünet nélkül folytattatik, az évek csak perceknek tekinthetők, sőt az évezredre is találhat Vörösmarytnak azon költői hasonlata: evg ezred egy búborék.

És a mi egyletünk is e nemes törekvésnek egy szerény munkása.

Működése, bármily kis körre terjedjen ki, azokra nézve,

kikkel érintkezhetik, lelki megnyugvást s ebben rejlő boldogságot teremt.

S lehet-e akár az egyénre, akár az egyletekre nézve is nemesebb és magasztosabb feladat, mint az emberi lélek nemesítése által a közjót bár egy szemernyivel előmozdítani?

Ki tagadná meg a hálás elismerést azon egyes embertől azon egyesülettől, melynek jelszava és folytonos munkásságának célja: az embereket az Isten megismerésében elősegíteni, a szivekben és lelkekben a jezsusi emberszeretetet felébresztetni, ez által az emberek testvérisülését előmozdítani s a jó erkölcsöt terjesztetni, melyek nélkül a társadalom s a világ, a mint Hobbes mondja: mindenek harcza mindenek ellen, s hozzáteszem, erkölcsileg úgy, mint anyagilag.

Anyagi erőnk csekélysége ne tartson vissza attól, hogy e nemes pályán tovább haladjunk, mert e világcn minden eszmének, minden vállalatnak meg kell a kezdet nehézségeivel küzdenie. De a nemes eszmék, melyek egyletünk lobogójára irvák: vallás és erkölcs, önmagukban hatalmas hódító erővel bírnak, s ha egyéni vagy egyleti munkásságunkban kitartók leszünk, a létező akadályokat annál könnyebben elháríthatjuk s időről időre nagyobb-nagyobb sikereknek fogunk örvendhetni. Azért csak előre!

De, t. gyülekezet! mai napi gyűlésünknek még más irányban is kiváló jelentősége van. A mai közgyűlésünk azon napok egyikére esik, melyeken a magyar nemzet fennállásának ezredéves ünnepét üli. S azon közlekedés láttára — mikor e nemzet gyakran viharos s nem egyszer fényes múltja, de egyszersmind dicső elődeink iránt, kik e drága hazát erélyökkel s igen gyakran nemes vérök hullásával megőrzötték, a hazafi kegyelet oly számtalan s mindannyi megható jelenetekben kifejezésre jutni törekszik, mondom, e közlekedés láttára van-e hazafi kebel, mely e nemzeti közörömben és ünnepegekben részt ne kívánna venni? S mert ez öröm egyenként is mindnyájunké, mint hazafiaké, szabad lenne-e egyletünk oly szép számban egybegyült tagjainak e nagy nemzeti ünnep mellett szótlanul elhaladni, kivált, hogy egyletünk lobogójára irt célja és alapelvei utján közvetve szintén a haza közjávána előmozdítására s a jó erkölcsök fejlesztése által a magyar faj szellemi nemesítésére s az egymás közti testvérisülésre törekszik?

Kn azt hiszem, hogy nem; és pedig annál kevésbbé, mert habár az egyetlen egy Isten tiszteletére s az ember Jézus Krisztus dicsőítésére és követésére alakult egyházunk, daczára annak, hogy hitágazatainak egyik igen nevezetes kérdése, az

ariánusok hitében, már a kereszténység első századában, tehát a magyar honfoglalás előtt feltűnve s nagy hódítást téve azon idők korszakot alkotó mozzanatává fejlődött volt, míg üldözés és a sekta hibás eljárása miatt is a felszínről letűnve, a reformatio világra szóló eszmecseréjében újabban feltűnt s az unitárius egyház hitelveiben újabban testet öltött, mondom, daczára ennek, azon ezer évnek, mióta nemzetünk e szép hazát bírja, csak 328 évet nevezhet magáénak, mióta t. i. a hazai törvény alapján létezik, mindamellet már az említett törvény megalkotásáért s azon szabad és emelkedett szellemért, mely e törvényt létrejönni megengedte, másfelől elődeindnek azon hazafias tényéért, hogy a vallás- és lelkiismereti szabadságot a felülről jött keserű emlékű üldözés és nyomás számtalan jelenetei közt is elszántan fenntartották, egyházunk is örök hálával tartozik a nemzetnek és időnkénti vezérférfiainak.

E helyzetben, azt hisszem, kis együletünk őszinte elismerése és buzgó hálája szintén helyet kérhet és találhat nemzetünk e nagy ünnepének szebbnél szebb megnyilatkozása, hálája és öröme lélekemelő harmoniájában.

Legyen azért nemzetünk e nagy ünnepe, melyen a nemzet sok fájó emlék kíséretében a lejárt évezredre az utolsó és a most feltűnő, új évezredre egy szebb jövő reményével az első pillantást veti, általunk is üdvözölve és pedig annál melegebben, minél inkább remélhetjük és hihetjük: hogy a sajtószabadság által támogatott műveltség és tudomány jelenlegi magas fejlettségéhez képest, a mely oly korszakot idézett elő, midőn a babona, a csodák hite, az előítélet, az értelem és józan észnek a hit és vallás kérdéseiben való mellözése, egyes tévhitnek uralma és a felekezeti türelmetlenség utolsó napjait éli, az új évezredben az unitárius hitelvekre fényes jövő vár.

Egyesüljön tehát forró hálánk a nemzetnek a gondviselés iránti hálájával a múltért; hasson át bennünket is a nemzet jövőjébe helyezett bizalom tudata s az a feletti öröm érzése s mielőtt mai közgyűlésünk nemes munkájához fognánk, mondjunk hálaimát a mennyei gondviselésnek, mely nemzetünket oly sok vihar közepette megtartotta, nemcsak, de sőt méltóvá engedte lenni arra, hogy az új évezred küszöbén a mivelt nemzetek sorába léphessen.

Mondjunk köszönetet visszanyert alkotmányunk legfőbb védőjének s nemzeti aspirációink buzgó támogatójának. Kívánjunk szerencsét az új évezredhez szeretett hazánknak, valamint sokat szenvedett, de a terhek és szenvedések súlya alatt a pálmakint megizmosodott egyházunknak, melyről Taylor Frank angol

lelkes hitrokovunk a f évi szeptemberben lejárt nemzetközi unitárius kongresszuson tartott isteni tisztelet alkalmából irt hangulatos versében így emlékezett meg:

„A szenvedések tisztító tüzén
Elődeinket épen áthozád,
Hatalmadon, igazság fegyverén
A szeretetről ismerünk te rád.“

S ez érzelmünktől áthatva, kiáltunk:

Éljen a király,
Éljen a haza!

Éljen és virágozzék szeretett egyházunk és annak lelki vezére derék püspökünk Ferencz József!

Végül a magyar tudományos világ nestora, maig is buzgó munkása, nemzetünk és egyházunk büszkesége s egyszersmind egyeletünk lelkes elnöke Dr. Brassai Sámuel éljen! S ezzel van szerencsém az ülést megnyitni

A Dávid Ferencz Egylet XI-ik közgyűlése.

Tartatott 1896-ban október 24-én. Elnökök: Mélt. Hajós János egyl. alelnök úr. Mélt. Ferencz Józsefné alelnöknő. Jegyző Boros György titkár. Gálfi Lőrincz pénztárnok. Jelen vannak: Ferencz József püspök tisz. elnök, Benczédi Gergelyné, Boros Györgyné, Koronka Antalné, Pataki Istvánné, Ferencz Zsuzsa, Mózes Ilona, Iszlai Mártonné, dr. Nyiredi Gézáné, Kovács Lenke, Raffaj Irma, Raffaj Domokos, Kelemen Albert, Gyulay László, Józán Miklós, dr. Gál Kelemen, Györfi Ferencz, Szász András, Siménfalvi György, Kisgyörgy Sándor, Gvidó Béla, Lőrinczi István, Simó János, Kovács János, Csifó Salamon, Vaska Béla, Végh Mihály, Gál Miklós, József Lajos, Iszlai Márton, Lőrinczi Dénes, Nagy György, Létay Gábor, Máté Béla, Dézsi Ferencz, Kelemen György, Nagy Béla, Deák Ferencz, Veress Béla, Czakó József stb.

1. Elnök a gyűlést egy lelkes beszéddel nyitotta meg. Fennbégész terjedelemben közöljük. A beszéd éljenzéssel fogadtatott
2. Titkár felolvasta az évi jelentést, melyet szintén közlünk.

Titkári jelentés.

— Felolvasta Boros György egyleti titkár. —

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Lépten-nyomon azt tapasztaljuk, hogy magyar ember az 1896-ik év elmúlt részére nem tud visszagondolni a nélkül, hogy az ezredévi nagy ünnep főséges képe fel ne tűnjék szeméi előtt. E nagy ünnep egyik fénypontja az ősök lábrakelése és meg-

jelenése Budavárban a dicső korona előtt. Minket, unitárius magyarokat az a páratlan meglepetés ért, hogy az ország központjában, közel oda, hol honfoglaló Árpád diadalmas bevonulását szemléltük — a művészet csarnokában — találkoztunk hitünk dicső nagy apostolával, Dávid Ferenczcel. Kettős öröm szívünkben, kettős hála ajakunkon, hogy végül megleltük öt testi szemeinkkel is, s vajjon lehetséges volna-e nevéből nevezett egyesületünknek ezen nevezetes évéről a nélkül szólanunk, hogy ezt a nagyszerű ténytet meg ne említsük. A kép a hit és lelkiismeret szabadságának Tordán 1568. az országgyűlésen történt kihirdetését és törvénybe iktatását ábrázolja.* Dávid Ferenczünk rajta a főalak. A király és a rendek előtt feláll s megdicsőült tekintettel, a szellem erejének teljes hatalmával szól. Szava hódító, győzelme bizonyos. E percztől fogva ura a hit világának, vezére a hívő lelkeknek. Azóta elképzelhetlen sok vizsontagság érte e hazát s annak egyházát, kicsiny unitárius körünket, de a Dávid ajakáról elhangzott ige ma is olyan igaz a milyen akkor volt és örökké lenni fog, mert *a hit Istennek ajándéka*

Egyesületünk működése az elmúlt egyesületi évben lapunk útján, de felolvasásainkon és kiadványainkon is nagybárára e körül az alak s e körül az eszme körül összpontosult. Dávid Ferencz halála évfordulóján, nov. 15-én felhívtuk a figyelmet s a tordai 1568. évi országgyűlés napján, január 12-én felolvasó egyesülésünk főtárgya ő volt.

Ezen kívül egyesületi titkárunk a választmány jóváhagyása mellett kiadta egy külön füzetben, ugyancsak Dávid Ferencz és János Zsigmond fejedelem élete és üdvös működése, kiválóbb eseményei költői leírását. Az író Tarcsafalvi Albert tanító, ki ezzel a művével nemcsak egyesületünket, hanem általában az unitáriusokat tiszteletteljes elismerésre kötelezte. A költemény, mely „A fejedelem és papja“ czim alatt adatott ki, mint a D. F. E. népszerű könyvtárának első száma rövid két hónap alatt két kiadást ért, oly számosan rendelték meg főleg az ifjuságnak. Reméljük, hogy ez mindig kedvelt és hasznos olvasmányuk lesz híveinknek.

Egyesületünk lapja az „Unitárius Közlöny“ a millenárius évre új és díszes homlokkal jelent meg, melyet Csiky István, jelenleg székely-kereszturi tanár rajzolt és Bálint Benedek budapesti metsző-művész metszett, mindketten egyesületünk iránti szives előzékenységből. miért e helyen is köszönetünket nyilvánítjuk. Az ezredévi országos kiállításra egyesületi titkár megírta az Unitárius

* Kriesch Aladár festőművész mznkája.

Közlöny rövid történetét és azt megfelelő példányban felküldötte a kiállítás sajtó osztályához.

Felolvasó gyűlésünk három volt, mindenik kiváló sikerű. Az elnöki tisztet főt. Ferencz József t. elnök ur és Mélt. Hajós János alelnök ur végezték. Felolvasást tartott: Boros György „a hitszabadságról“, Buzogány Mariska tanárnő: a nők egyetemi neveléséről; Dr. Brassai Sámuel „a hazugságról“; Dr. Lázár Gyuláné Kasztner Janka „a vallásos érzés szerepe a nevelőnél“, Iszlai Mártontól két éneket énekelt Ürmösi Károly, akkor III. éves papnövendék, Dr. Gál Kelemen „a szépről“, Dr. Lengyel Dánielué „a nők a polgári házassági törvény alatt“. Minden felolvasás jól sikerült.

Az Unitárius Közlönyben megjelent cikkek honorálására a közgyűlés által kijelölt összeget kiosztottuk.

Az egyleti tagok szaporításában minden igyekezettel működött úgy a választmány, mint több lelkes egyleti tag, kiknek e helyen is szives köszönetet nyilvánítnak. Az egyleti tagok száma 120-al szaporodott.

Egyleti kiadványainkat két füzettel gyarapítottuk, Egyik Dr. Brassai Sámueltól: „A hazugságról“. másik Boros Györgyötől: „Channing mint apostol“

B. Petrichevich Horváth Kálmán tiszt. főgondnok úr a f. évben is kegyeskedett 30 frttal járulni az Unitárius Közlöny perselyéhez

A többi kegyes adományokról a pénztárnoki számadás fog kimutatást adni.

2. A fiók-egyletekből

beérkezett jelentések alapján a következő előterjesztést tehetjük;

1. *A háromszéki fiók-egylet* Székely Zsigmond titkár jelentése szerint tartott egy gyűlést S.-Szt. Királyon. Felolvasást tartott József Lajos kilyén-s.-szt-györgyi lelkész. A f.-egylet pályadij-alapja gyarapodott, de tervezett pályázatát még nem hirdethette ki.

Simó János pénztárnok számadása szerint bevétel volt 64 frt 20 kr., kiadás 33 frt 36 kr., tiszta vagyon 273 frt 58 kr. Tagok száma 88. Hátrálék mintegy 90 frt.

2. *A f.-fehérvári fiók-egyletből* Deák Miklós elnök, Lőrinczi István jegyző tették meg a jelentést. Felső-Rákoson nagyszámu közönség jelenlétében tartatott gyűlés, melyen elnöki beszédet Deák Miklós mondott; szavalt Kis Aladár, felolvasott: Lőrinczi István. Hirdettetett pályázat egy szabadon választandó vallás-erkölcsi tárgyú elbeszélésre.

Pénzbevétel volt 26 frt. A f. e. vagyona 11 frt 32 kr.

3. Az *udvarhelykői* fiók-egyletnek elnöke Sándor Gergely derzsi pap, titkár Pál Ferencz, könyvtárnok Egyed Ferencz. Egy gyűlést tartott, melynek főtárgya tisztújítás volt. Terveztetett a szomszéd kereszturi körrel egy közös gyűlés, de az üdvös terv nem valósulhatott meg. Volt bevétel 69 frt 49 kr. Összes vagyou 100 frt 36 kr. A f.-egylet főgondja a könyvtár gyarapítására volt irányozva.

4. A *Maroskői* f. egyletben volt elnök Fekete Gábor a körből eltávozása okán lemondván, elnöknek választatott Schuller József tvbíró. Tartatott 2 felolvasás és 2 szavalat. Felolvastak: Ürmösi Kálmán: A kereszteleetlenül elhalt gyermekek részesülhetnek-e egyházi temetésben? Szentmártoni Bálint: az iskola és társadalom viszonylagos hatása egymásra. Szavaltak: Fazakas Lajos és Székely András. Pénzbevétel 200 frt 33 kr. Kiadás 198 frt 41 kr. volt. Vagyoukészlet 43 frt 84 kr. Várandság 117 frt. Vásároltatott 120 frt értékű könyv. F. egyl titkár Szabó Lajos, pénztárnok Májay Gábor.

5. Küküllői f. egyletben két gyűlés tartatott, mindkettő kiváló sikerrel. Istentisztelettel kezdődtek Imát Gvidó Béla és Kis László, beszédet Gálfalvi István és Útó Lajos mondottak. Felolvasást tartottak Geréb Zsigmond és Gálfalvi István. Bevé- tel volt 67 frt 75 kr. Kiadás 22 frt 9 kr. Elnök Járai Róbert, alelnök Gvidó Béla, titkár Kis László.

6. Aranyos-tordai fiók-egyletben a választmány oda töre- kedett, hogy mindenik egyletben alakittassék községi fiók-egy- let, a mi eddigelé biztató eredménnyel sikerült is. A közgyű- lés még nem tartatván meg, a számadás később fog beküldetni. Elnök Csegezy Mihály, titkár Biró Lajos.

7. *Kereszturi* fiók-egylet ez egyleti évben nem tartott gyű- lést, nem küldött jelentést.

— A közgyűlés a jelentéseket tudomásul veszi. A kereszturi fiók-egyletet és a többieket is nagyobb tevékenységre hívja fel.

3. Pénztárnok felolvassa évi jelentését.

Pénztárnoki jelentés.

Az 1895-96. egyesületi év pénztári forgalmáról van sze- rencsém megtenni jelentésemet a következőkben:

A. Ez évi forgalom.

1. Bevétel.

A mult évről áthozatott	2415.76 frt
Ez évi bevétel	918.79 frt
Kölcsön vétetett	200.— frt
Összesen	<u>3534.55 frt</u>

2. Kiadás.

Kölesön adatott jelzálogra	2500 — frt
Alább részletezendő kiadásokra	823·93 frt
Jövő évre átvitelt	210·62 frt
Összesen	<u>3534 55 frt</u>

Az egyesület vagyona ezek szerint tesz 2710·62 frtot, mely összegből 2500 frt ez évben zálogjogi betáblázásra kölesön adódott, 190 frt a Kolozsvármegyei Takarékpénztárban van elhelyezve, 20·62 frt pedig a kézi pénztárban van.

A közgyűlés tájékoztatása végett szükségesnek tartom megemlíteni, hogy a kölesönvevőnek, ki 7 és fél perczent kamatot és több mint 20 ezer forint értékű jelzálogot ajánlott fel, 2500 frtra volt szükége, míg egyesületünk tőkésített vagyona a mult évi közgyűlés határozata szerint csak 2200 frtot tett. Ezért egyesületünk választmánya 200 frtot kölesön utján pótolta, 100 frtot pedig az elkölthető alapból a tőkéhez csatolta.

B. *A folyó évi bevétel részletezése*

Az ez évi bevétel tesz 918 79 frtot a következő részletek szerint:

Rendés tagok díjaiból	297 — frt;	a megelőző évben volt	263 — frt.
Előfizetők díjaiból	174 — frt;	a " " "	151·80 frt.
Fiók-egyletektől	104·90 frt;	a " " "	143·90 frt.
Nyomatványokból	47·70 frt;	a " " "	68·16 frt.
Kamatokból	205 79 frt;	a " " "	92 89 frt.
Ajándékokból	59 40 frt;	a " " "	68·70 frt.
Hirdetések díjából	— — frt;	a " " "	5 30 frt.
Alapítók díjaiból	30 — frt;	a " " "	30 — frt
Tőkenyeresség	— — frt;	a " " "	76·37 frt.
Összesen	918 79 frt;	a megelőző évben volt	900 02 frt.

C *A folyó évi kiadás részletezése.*

Az ez évi kiadás tesz 823 93 frtot a következő részletek szerint:

Nyomdai költségek	484·50 frt;	a megelőző évben volt	322 — frt.
Posta és lapkihordás	145 50 frt;	a " " "	107·69 frt.
Tiszteletdíjak	137 — frt;	a " " "	113·50 frt.
Képekért	5·40 frt;	a " " "	7·27 frt.
Kiadói munkákért	31·10 frt;	a " " "	13·90 frt.
Pályadíjak	— — frt;	a " " "	12·50 frt
Levelezés	18·18 frt;	a " " postakölt. elszám.	
Apróbb kiadások	1·25 frt;	a " " volt	4·05 frt.
Összesen	823·93 frt;	a megelőző évben volt	585 91 frt.

vagyis az évi kiadás meghaladja a mult évit 238·02 frttal. E nagynak látszó kiadás leginkább azon okból származott, hogy

egyleti évünk 14 hónapra terjed s azonkívül némely mult évi tartozásokat is ez évben fizettünk ki.

D. *A meglevő vagyon természeté.*

1. *Elkölthetlen alap.*

A mult évről átjött alaptőke	2200 — frt.
Alapítók tagsági díja	30 — frt.
Ez évi bevétel 5 ^o / _o -ja	45·90 frt.
Összesen	<u>2275·90 frt.</u>

Mint fennebb is említve volt, az egylet választmánya ez összeget még megtoldotta az elkölthető vagyonból 24·10 frttal és így az elkölthetetlen alapot 2300 frtban állapította meg.

2. *Elkölthető vagyon*

Az egylethez tartozó összes vagyon tesz 2710 62 frtot. Ebből

Kölcsön vett pénz	200 — frt.
Elkölthetlen alap	2300 — frt.
Összesen	<u>2500 — frt,</u>

vagyis elkölthető vagyon 210·62 frt.

E. *A fiók-egyletek.*

A fiók-egyletekből ez évben befolyt 104·90 frt, mely összegből esik

az udvarhelyi f.-egyletre	33 60 frt;	a megelőző évben volt	37 20 frt
a háromszéki	" 22 60 frt;	a	" " " 39 60 frt.
a marosköri	" 20·70 frt;	a	" " " 22 50 frt.
a felső-fehérvári	" 14 — frt;	a	" " " — — frt.
a kereszturköri	" 6·80 frt;	a	" " " 27·80 frt.
a küllői	" 4·80 frt;	a	" " " 1 80 frt.
az aranyos-tordak.	" 2·40 frt;	a	" " " 15 — frt.
Összesen	104·90 frt;	a	" " " 143 90 frt.

vagyis az évi bevétel 39 frttal kevesebb a mult évinél.

Fel kell említenem, hogy a fiók-egyletek számadása legkellemetlenebb tételünk, a mennyiben az ezekből befolyó jövedelem nemhogy szaporodott volna, hanem a megelőző évi összegnek mintegy negyedrésze elmaradt.

F. *Az egylet követelése.*

Egyleti titkárral ez évben is minden lehető elköveltünk, hogy a követelések nagy összegét, mely 1000 frtnál nagyobb, valamivel apaszuk. Sikerült is ez úton több mint 100 frtot beszédnünk. Ez azonban igen csekély összeg a folytonosan torlódó hátralékok nagy összegéhez képest. Ugyanis az 1000-et meghaladó egyleti tag és előfizető közül csak mintegy fele része fizet rendesen, míg a többiek díjai évről-évre torlódnak. Ezért

üdvösnek tartanám, hogy a t. közgyűlés mondja ki, hogy az egyesület lapjának küldését beszünteti mindazok részére, kik több mint egy évi díjjal vannak hátralékban. Hasonlóan kellemetlen dolog az, hogy az egyesület kiadványaiból rendelnek sokan, olyanok is, kik azok árát elküldeni elfelejtik. Mindezek következtében egyesületünk oly helyzetben van, hogy kiadásait csakis az elkölthetetlen alap szerencsés kamatoztatásával tudja fedezni. Ugyanis a 823 93 frt kiadás mellett a tagoktól befolyt jövedelem csak 623 60 frt, mely összeget a lelkesebb tagok ajándéka 683 frtra emelte. Hisszük, hogy egyesületünk munkássága megérdemelné, hogy a közönség e hatszáz frtnál nagyobb összeggel pártolja.

Ezekben voltam szerencsés megtenni jelentésemet az egyesület pénzügyi állásáról s ezeknek alapján kérem a t. közgyűlést, hogy engem a lefolyt év számadásainak terhe alól felmenteni sziveskedjék.

Kolozsvárt, 1896. október 18-án.

Gálfí Lőrincz,
pénztárnok.

A választmány részéről előterjesztetik, hogy Gyulay László és Iszlai Márton v. tagok a pénztári naplókat és a pénztárt megvizsgálták, teljesen rendben találták, minek következtében a választmány ajánlja, hogy Gálfí Lőrincz pénztárnoknak az 1895 - 96. egyleti évre a felmentés adassék meg.

A közgyűlés ff Gálfí Lőrincz pénztárnokot elismerésének kifejezése mellett az 1895—96. évi számadás terhe alól felmenti.

4. A fennebbi tárggyal kapcsolatban kéri a választmány, hogy adja meg a közgyűlés az utasítást a választmánynak arra, hogy a mennyiben szükségesnek mutatkozik a régibb hátralékosoknak az U. Közlönyt szüntesse be, különösen pedig a fiók-egyl. választmányok utján minden módot kísértsen meg a hátralékok behajtására. Ajánlja, hogy 100 frtnak a tőkéhez csatolása mondassék ki, s a 200 forint kölcsön kifizetése bizassék a választmányra.

— Közgyűlés a választmány ajánlatának megfelelőleg határozza, hogy a hátralékok behajtására a választmány minden kínálkozó módot az 1896—97-ik évben használjon fel. 100 frtnak az állandó tőkéhez csatolása határozattá emeltetik és a 200 frt kölcsön kifizetése a választmányra bizatik.

5. A választmány jelenti a közgyűlésnek, hogy az elnök, két alelnök, titkár, pénztárnok, dr. Lehman Róbertné, Haller Rezsőné, Mikó Imre, Kozma Ferencz vál. tagok működési ideje az alapszabályok értelmében lejárt.

— A közgyűlés egyhangulag megválasztja a következő há-

rom egyleti évre elnöknek dr. Brassai Sámuel, alelnöknek Ferencz Józsefnét és Hajós Jánost, titkárnak Boros Györgyöt, pénztárnoknak Gálfi Lőrinczet, vál. tagoknak dr. Haller Rezsőné, dr. Lehman Róbertné, Kozma Ferenczet és Mikó Imrét.

6. A választmány azt az örvendetes tudósítást terjeszti a közgyűlés elé, hogy Hajós János alelnök 30 korona jutalmat tűzött ki pályadíjúl. A pályatételre nézve a választmány megteszi javaslatát.

— A közgyűlés alelnök, Hajós János urnak, hálás köszönetet nyilvánít és a pályázatot kihirdeti. (L. az Egyleti Élet rovatban.)

7. Józán Miklós toroczkai lelkész megtartja felolvasását. (A jövő számban közöljük.)

-- Eljenzéssel fogadtatik.

Irodalom.

Szerkesztőségünkhez beküldettek:

Egyházi énekek gyűjteménye. Iszlai Mártontól. Pályanyertes mű, mely kézikönyv gyanánt használandó az unitárius iskolákban. Ára 2 korona. Kapható szerzőnél. Ismertetni fogjuk. mod

Köznapi imádságok templomi használatra. Kész. Hetesy Viktor ó-moraviczai ev. ref. lelkész. Ára 1 frt. im

Biblia-ismertetés A gymn. I. II. oszt. számára írta Dr. Bartók György Nagy-Enyed, Czirner és Lingner kiadása. Ára 1 kor. 50 fillér. im

Az Eszmény A mi atyánk háza. Irta Hopps János, ford. Kovács János. A szerző képével. A füzet Steiu Jánosnál kapható. Ajánljuk olvasóink figyelmébe ezt a kiválóan érdekes valóságos füzetet. mod

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

— **November 15** éppen vasárnapra esik, ne feledjünk ekkor megemlékezni egyházunk alapítójáról, Dávid Ferenczről, kinek nov. 15. volt halála napja. Kolozsvárt Boros György theol. tanár fog egyházi beszédet tartani a templomban. E-i

— **Az Unitárius lelkész kör** végleg megalakult okt. 24-én. Az elnöki tisztre megválasztott erdemes püspökünk Ferencz József ömél., alelnök Kelemen Albert, jegyző Boros György, pénztárnok Mózes András. Jövő számunkban közölni fogjuk az alapszabályokat. Addig is kívánjuk, hogy lelkészeinknek az új munkakör mellé új munkakévdők is legyen! E-i

— **Unitárius szöszék.** Az unitárius lelkész kart a millenium kifogja léptetni a nyilvánosság elébe. Emlékül és emlékeztetőül egy kötet egyházi beszéd jelenik meg már november hónapban. „Unitárius szöszék“ lesz a neve. Az unitárius hívek távolban és közelben érdeklődni fognak, érdeklődjenek iránta. Melegen ajánljuk figyelembe. Megrendelhető Simó János lelkésznel Sepsi-Körös-patakon ->im

irod.

— **Boér Gergely**, fıképezdci zenetanár a kolozsvári fıképezdével együtt 25 éves tanári jubileumát ünnepelte meg és 150 volt tanítványával olyan remek concertet rendezett a kolozsvári nemzeti színházban, minőt többet nem hallottunk. A kitiünő tanárt számos ezüstkoszorúval tüntették ki a volt tanítványok és tisztelők. Kozma Ferencné és Gyulay Lászlóné buzgólkodása következtében 200 koronás alapítvány tétetett nevére

— **Osztálytársak tízéves találkozója** volt Kolozsvári főiskolánkban október 24-én az 1886. évben érettségi vizsgálatot tett ifjaknak. A viszontlátás örömeiért és a megtartásért Simó János sepsi-köröspataki lelkész adott hálát Istennek. Az értekezletet Gálfi Lőrincz tanár vezette. A jelenvoltak néhány száz forintot irtak alá a főiskolánál teendő alapítvány céljából. Este kedélyes társas vacsora volt, melyen az 1886-ban szereplő tanárok is részt vettek. Örvendetes, hogy ennek az osztálynak tagjai a 10 év alatt mind szép álláshoz jutottak. A vacsorán sok szép felköszöntő mondatott, melyekben a főiskola a tanári kar s az egyház iránti hála őszinte kifejezést nyert.

— **Csegezben** a Szt.-Mihály-napi Isten tisztelet kettős ünnep volt, mivel a tetemesen kijavított és megerősített templomot újból használatba vették. Helybeli lelkész Benezédi Domokos I. kir. VIII. 13. alapján egy szép és buzditó egyházi beszédet tartott

— **Bibliai történeteket** adott ki Tarcsafalvi Albert a népiskola 3-ik és 4-ik el. osztályai számára. Mívét az E. K. Tanács 50 fttal jutalmazta a hirdetett pályázaton. Felhívjuk rá az érdekeltek figyelmét. Ára kőtve 40 kr.

— **Dézi Mihály** szováthi ifju lelkész, ki több év óta lapunk dolgozó-társai közé tartozik, „**V t g e l b e s z é l é s e k**” czímen humoros elbeszéléseit egy kötetben kiadja. Egy példány ára 80 kr lesz. A törekvő ifju lelkész irodalmi vállalatát ajánljuk olvasóink figyelmébe!

— **Gál József** recsenyédi lelkészt súlyos veszteg érte. Egyetlen kis leánya: **Erzsike**, 10 hónapos korában, okt. hó 16-án, elhalt.

— **Ezer év meseköltése** Benedek Elek nagy könyvéből, az öt kötetes „Magyar Mese- és Mondavilág”-ból három füzetet (44—46.) kaptunk egyszerre, Széchy Gyula szép rajzaival s így az 50 füzetre tervezett könyvből még csak négy füzet van hátra. Méltó arra, hogy minden háznál meglegyen. Egy füzet ára 25 kr., 10 füzetenként 2 frt 50 kr., de kapható diszes kötésben is 3 frtjával a kiadó Athanaeumnál és minden könyvesboltban.

— **Köszönetnyilvánítás.** Özv. Zsigmond Istvánné a gálfalvi unitárius egyháznak egy szép urasztali kelyhet készíttetett 25 frt értékben férje és fia Albert emlékére. Isten vegye kedvesen az áldozatot.

Ny.-Gálfalva, 1896. okt. 19.

Gál Elek. lelkész.

EGYLETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

Egy kép, a legszebb kép, minőt csak unitárius házban látni lehet: a Dávid Ferencz képe a tordai 1568 évi országgyűléstről Kriesch Aladár kitiünő festménye utánkészült. A festményt Torda nemes városa készíttette 4000 fttal, a fénykép Münchenben a legelső műteremben készült és kitiünő másolatja az eredetinek. A fényképet a festőművész szerkesztőségünk ajánlatára csupán 2 fttért adja. Szives tudomásra hozzuk, hogy ebből csak 50 példány van tehát a ki hozzá akar jutni, siessen. Szerkesztőségünk a jelentkezést s az előfizetést elfogadja. A 2 frton felül a posta-költséget is fizetni kell.

A t. egyleti tagok, kik hátralékban vannak, kedves dolgot fognak cselekedni, ha vagy beküldik tartozásaikat, vagy értesítik az e. pénztárnokot arról, hogy mikor szándékoznak fizetni. Ha így cselekesznek, megkímélik magukat a zaklatástól, minket a felszólítás fáradságos munkájától. Ugy legyen!

Fejedelem és papja, Tarcsafalvi Albert jeles műve még nem ismeretes

mindenik unitárius egyházban, ho'ott 1 pld. 10 kr., 100 pld. 6 frt., 200 pld. 10 frt., 300 pld. 12 frt., tehát ha többen összeállanak, egy csupán 4 kr.-ba fog kerülni Nagyszülők, szülők, barátok tegyék össze a krajczárokat s szerezzék meg gyermekeiknek.

Pályatétel. Minő eljárás követendő az egyházi énekek tanításánál ugy az iskolában, mint a gyülekezetben, — azon czél elérése szempontjából, — hogy az éneklés az Istentisztelet emelésére minél hathatósabb legyen? Jutalma 30 korona. Az idegen kézzel írott és 2 ivnél kevesebb, de 3 ivnél többre nem terjedhető pályamunkák a szerző nevét rejtő jelígs levél kíséretében 1897. márcz. 31-ig Bor s György egyleti titkárhoz küldendők be. A megbirálásról a D. F. Egylet választmányáa fog gondoskodni, valamint a mű tulajdonjoga is a D. F. Egylet fogja illetni.

Az egylet pénztárába f. é szept. 22-től okt. 30-ig rendes tagsági díjat fizettek: Fodor Mózes 95—96-ra, Fodor László 93—96-ra Torda, Gothárd Sándor Szováth 97—98-ra, Dengyel János, Fekete Mihály Lászlóczky Dániel, Magyar Géza, Magyar Mihály, Mózes András, Pataki Istvánné, Puskás Lajosné, Szilágyi József, Zsakó István, Filep István, Káhlé János, Ejszaky Károly, Kolozsvár 96-ra, Radó János, Déva 96-ra

Előfizetési díjat fizetett Dr. Hankó Domokos, Szt. Gothárd, 96-ra.

Az egylet perselyébe 1 frtot ajándékozott Gyulay László Kolozsvár.

A háromszéki fiók-egylet pénztárába rendes tagsági díjat fizettek: Szentpáli Sándorné, Simó János, Kádár Sándor. Baló Lajosné, Köröspataki Egyház, Bedő Mózes, Szinte László, Költő Ferencz, Tibáld Lajos 96-ra, Szinte Sándor 94—95-re, Bedő Sándor 97-re, Téglás Mihályné 94—96-ra.

A kereszturkőri fiók-egylet pénztárába rendes tagsági díjat fizettek: Kozma Dimén, Nagy Ferencz Énlaka, 96-ra, Martonosi Egyházközség 95—96-ra, Páli Mihály, Gagy, 96-ra.

Kolozsvárt, 1896. okt. 30-án

Gálfi Lőrincz,
pénztárnok.

Értesítés. A verskötetemre vonatkozó előfizetési felhívás szétküldésénél hiányok, tévedések merültek fel. Némelyek két felhívást is kaptak, mások — a kik joggal tarthattak igényt reá — egyet sem. Sziveskedjenek e tévedést, hiányt — minek különben nem én vagyok az oka — elnézni. Előfizetéseket még november 15-ig Beteg Pál kiadóm (Sz.-Udvarhely) elfogad. A kötet közbejött akadályok miatt csak november végén lesz szétküldhető. Fölösleges példányokat nem nyomtatunk.

Vargyas, 1896. okt. 30.

Tartsafalvi Albert

— **Szerkesztői izenetek.** Mindenkinek, ki lapunkat olvassa, becses jó indulatába ajánljuk az „Unitárius Közlöny“ is, a D. F. E.-s is — D. M. Ús. Köszönet ezért is. Jövőkor indul az egyik, azután a másik. Csak tovább! — P. M. Sz.-Kr. Kiszorították az egyleti dolgok. Jövő számra marad Addig többet is megtudunk. B. Á. Bp. A lap meg. Jövő évi januártól—decemberig kell fizetni.

TARTALOM: Nagy Lajos (Arczképpel). 177. l. — Az ő keze. (Költ.) Nagy Lajos 179 l. — Elnöki megnyitó 179 l. — A Dávid Ferencz Egylet XI-ik közgyűlése. 188. l. — Irodalom 190. l. Egyházi és iskolai mozgalmak. 190. l. — Egyleti élet és munkásság. 191. l.

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvárt (Belközéputca 2.)